

PHÙNG THỊ TƯỜNG

MODULE MN

30

**LÀM ĐỒ DÙNG DẠY HỌC,
ĐỒ CHƠI TỰ TẠO**

A. GIỚI THIỆU TỔNG QUAN

Vui chơi là hoạt động chủ đạo, là “cuộc sống” của trẻ lứa tuổi mẫu giáo. Vui chơi đồng thời cũng là phương tiện hiệu quả nhất để phát triển các chức năng tâm lí, sinh lí và hình thành nhân cách của trẻ. Sự sáng tạo thông qua chơi giúp trẻ em phát triển toàn diện về thể chất và tinh thần.

Đồ chơi là một phần quan trọng trong vui chơi của trẻ mầm non. Đồ chơi là người bạn đồng hành thân thiết của trẻ, đem lại niềm vui cho trẻ và là khởi nguồn của những xúc cảm – tình cảm tích cực ở trẻ.

Hiện nay, trẻ mầm non không chỉ được sử dụng đồ dùng dạy học (ĐDDH), đồ chơi mua sẵn, mà còn được sử dụng các ĐDDH, đồ chơi tự tạo (ĐCTT) do GV làm ra.

Việc làm ĐDDH, ĐCTT của GV có ý nghĩa rất lớn vì:

- Làm phong phú hơn số lượng ĐDDH, đồ chơi trong quá trình chăm sóc và giáo dục trẻ.
- Chủ động trong việc chuẩn bị các ĐDDH, đồ chơi trong các hoạt động chăm sóc và giáo dục trẻ.
- Phát huy được tính tự lập, khả năng sáng tạo, ý thức tiết kiệm, bảo vệ môi trường và biết chia sẻ kinh nghiệm giữa các đồng nghiệp với nhau.
- Có thể phối hợp với phụ huynh trong việc đóng góp các nguyên vật liệu để làm ĐDDH, ĐCTT.

Tài liệu này sẽ làm rõ một số khái niệm liên quan đến ĐDDH, ĐCTT và xác định những yêu cầu sư phạm đối với ĐDDH, ĐCTT. Hướng dẫn GV mầm non biết cách làm một số ĐDDH, ĐCTT để thực hiện chương trình GDMN có hiệu quả.

Module này được giảng dạy và học tập trong 15 tiết (trong đó 10 tiết tự học và 5 tiết học tập trung trên lớp).

B. MỤC TIÊU

I. MỤC TIÊU CHUNG

Cung cấp cho GV mầm non kĩ năng làm một số ĐDDH, ĐCTT để thực hiện chương trình GDMN có hiệu quả.

II. MỤC TIÊU CỤ THỂ

1. **Về kiến thức:** Hiểu được khái niệm về ĐDDH, ĐCTT là gì và xác định được vai trò của ĐDDH, ĐCTT đối với sự phát triển của trẻ mầm non.
2. **Về kĩ năng:** Làm được một số ĐDDH, ĐCTT bằng các nguyên vật liệu khác nhau và biết cách sử dụng ĐDDH, ĐCTT trong việc dạy trẻ.
3. **Về thái độ:** Tham gia tích cực thực hành làm ĐDDH, ĐCTT.

C. NỘI DUNG

Nội dung 1

ĐỒ DÙNG DẠY HỌC, ĐỒ CHƠI TỰ TẠO ĐỐI VỚI SỰ PHÁT TRIỂN CỦA TRẺ MẦM NON (1 tiết)

Bạn hãy suy nghĩ, trả lời các câu hỏi sau:

Câu hỏi 1: Theo bạn, ĐDDH, đồ chơi, ĐCTT là gì?

– ĐDDH:

– Đồ chơi:

– ĐCTT:

Hãy đối chiếu với những thông tin dưới đây và hoàn thiện nội dung câu trả lời của bạn.

THÔNG TIN PHẢN HỒI [1]

- ĐDDH là những đồ vật dùng để minh họa nội dung bài dạy và làm cho lời nói của GV cụ thể, dễ hiểu hơn. ĐDDH chủ yếu được GV sử dụng hay hướng dẫn người học cùng sử dụng (Ví dụ: Mô hình, phim đèn chiếu, các loại tranh ảnh...).
- Đồ chơi là “đồ vật dùng vào việc vui chơi, giải trí”. Trong quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về an toàn đồ chơi trẻ em, đồ chơi được hiểu là “Các sản phẩm hoặc vật liệu bất kỳ được thiết kế hoặc được nêu rõ để trẻ em sử dụng khi vui chơi. Đồ chơi là đồ vật để trẻ chơi nhằm thoả mãn nhu cầu, sở thích của trẻ, đôi khi không cần có sự giúp đỡ hay hướng dẫn của người lớn. Với đặc thù của ngành học Mầm non, trẻ “học mà chơi, chơi mà học” vì vậy, trong từng tình huống cụ thể, có khi đồ chơi còn được sử dụng như một loại ĐDDH.
- ĐCCTT là những đồ vật được chế tạo từ các nguyên vật liệu đơn giản, dễ kiếm (nguyên vật liệu tự nhiên; nguyên vật liệu đã qua sử dụng, nguyên vật liệu rẻ tiền) và là sản phẩm đơn chiếc (được tạo ra từng cái một mặc dù có thể theo một mẫu chung nào đó).

Câu hỏi 2: Bạn hãy cho biết vai trò của ĐDDH, ĐCCTT đối với sự phát triển của trẻ mầm non?

- Phát triển trí tuệ:

- Phát triển tình cảm – xã hội:

– Phát triển thể lục:

– Phát triển thẩm mỹ:

Hãy đối chiếu với những thông tin dưới đây để hoàn thiện nội dung câu trả lời của bạn.

THÔNG TIN PHẢN HỒI [5]

ĐDDH, ĐCTT đóng vai trò quan trọng đối với sự phát triển tâm – sinh lí, trí tuệ, thể lục, tình cảm thẩm mỹ và góp phần hình thành nhân cách trẻ thơ.

- *Đối với phát triển trí tuệ:* Trong quá trình chơi với ĐDDH, ĐCTT, trẻ được tiếp xúc với nhiều nguyên vật liệu khác nhau (lá cây, gỗ, nhựa, giấy, bìa...), qua đó trẻ biết được những thuộc tính và cách sử dụng từng đồ chơi sao cho phù hợp (Ví dụ: đồ chơi bằng lá cây rất mềm và dễ bị rách, đồ chơi bằng bìa cattong, giấy sẽ bị ướt và mún ra nếu bị chạm vào nước...). Điều này góp phần không nhỏ vào việc phát triển khả năng quan sát, ghi nhớ có chủ định và làm giàu vốn sống kinh nghiệm cho trẻ.

Thông qua chơi với ĐDDH, ĐCTT trẻ có điều kiện phát triển trí tưởng tượng, sáng tạo và kích thích khả năng tìm tòi, khám phá. Hình thức và tính năng của ĐCTT có ảnh hưởng đến quá trình tri giác, giúp trẻ có cơ hội đối chiếu, so sánh và phân biệt đồ chơi công nghiệp với ĐDDH, ĐCTT một cách độc lập và sáng tạo.

- *Đối với phát triển tình cảm – kĩ năng xã hội:* Trong quá trình chơi với ĐCTT, trẻ sẽ học cách giao tiếp ứng xử một cách tự nhiên, nhẹ nhàng, qua đó góp phần hình thành nhân cách cho trẻ. Khi chơi cũng chính là khi trẻ học, “Học mà chơi – chơi mà học” (Ví dụ: Khi chơi với búp bê làm từ vải, trẻ học cách bế em, dỗ cho em ăn, biết cầm thìa xúc cho búp bê ăn...). Trẻ thích thú, hào hứng khi được chơi với chính đồ chơi do cô giáo mình làm ra, trẻ có cơ hội được trải nghiệm những xúc cảm đặc biệt như tình yêu thương, lòng mong muốn được làm những điều tốt đẹp cho những người thân và học cách ứng xử phù hợp. Điều đó góp phần làm phong phú đời sống tâm hồn của trẻ. Mặt khác, chơi với ĐDDH, ĐCTT do chính cô giáo mình làm sẽ hình thành ở trẻ thái độ biết trân trọng, giữ gìn sản phẩm lao động của cô giáo, đồng thời giáo dục ý thức tiết kiệm cho trẻ cũng như thói quen biết bảo vệ môi trường xung quanh.

- *Đối với phát triển thể lực:* Đồ chơi còn giúp phát triển thể lực, sức khỏe cho trẻ.

Khi được chơi với đồ chơi yêu thích trẻ sẽ có trạng thái tinh thần vui vẻ, sáng khoái, các trò chơi xếp hình bằng vỏ bao diêm, vỏ thuốc, xâu vòng bằng các loại hạt,... là phương tiện góp phần rèn luyện, phát triển các tố chất vận động, kĩ năng vận động và phát triển các nhóm cơ của trẻ.

- *Đối với phát triển thẩm mỹ:* Trong quá trình chơi với các đồ chơi yêu thích, trẻ quan sát, tìm hiểu về các sự vật hiện tượng, điều đó sẽ giúp trẻ nhận ra cái đẹp về màu sắc, hình dáng, bố cục..., nhận ra được những nét độc đáo tạo nên sự hấp dẫn của ĐDDH, ĐCTT, gợi cho trẻ sự thích thú, phát triển khả năng cảm thụ cái đẹp, tạo ra những rung động tinh tế trong tâm hồn trẻ. Việc quan sát các thuộc tính của ĐDDH, ĐCTT sẽ góp phần phát triển ở trẻ sự nhạy cảm đối với hình dạng, màu sắc, nhịp điệu..., làm cho các cảm xúc thẩm mỹ của trẻ ngày càng trở nên sâu sắc hơn, trí tưởng tượng ngày càng phong phú. Sự phong phú, đa dạng trong vẻ đẹp của các ĐDDH, ĐCTT chính là yếu tố kích thích sự xuất hiện của những rung động, những xúc cảm thẩm mỹ, hình thành nên tình cảm thẩm mỹ giúp trẻ biết thưởng thức và mong muốn tạo ra cái đẹp trong tự nhiên, cuộc sống và nghệ thuật.

Nội dung 2

YÊU CẦU SỰ PHẠM ĐỐI VỚI ĐỒ DÙNG DẠY HỌC,
ĐỒ CHƠI TỰ TẠO (1 tiết)

Bạn hãy suy nghĩ, trả lời câu hỏi sau:

Câu hỏi: Bạn hãy nêu những yêu cầu sự phạm đối với ĐDDH, ĐCTT?

– **Đảm bảo tính giáo dục:**

– **An toàn, vệ sinh:**

– **Thẩm mỹ:**

– **Đảm bảo tính thực tiễn:**

Hãy đối chiếu với những thông tin dưới đây để hoàn thiện nội dung trả lời câu hỏi của bạn.

THÔNG TIN PHẢN HỒI [2, 4]

ĐDDH, ĐCTT cần phải bảo đảm những yêu cầu sự phạm sau:

- *ĐDDH, ĐCTT phải đảm bảo tính giáo dục*
- + Cô hình dáng, màu sắc, âm thanh... hấp dẫn trẻ.
- + Phản ánh về các sự vật, hiện tượng xung quanh gần gũi với trẻ.
- + Là phương tiện giáo dục, giúp trẻ phát triển toàn diện (thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, thẩm mỹ, tình cảm và kĩ năng xã hội).
- + Nội dung và kích thước phù hợp với đặc điểm tâm, sinh lí của trẻ.
- *ĐDDH, ĐCTT phải đảm bảo an toàn, vệ sinh*
- + Nên làm ĐDDH, ĐCTT bằng những nguyên vật liệu dễ lau rửa.
- + ĐDDH, ĐCTT phải sơn bằng những loại sơn không độc hại.
- + Các bộ phận, chi tiết nhỏ của ĐDDH, ĐCTT cần được gắn chắc chắn và không có cạnh nhọn sắc.
- + Các nguyên vật liệu để làm ĐDDH, ĐCTT cần được làm sạch trước khi tạo thành đồ chơi.
- *ĐDDH, ĐCTT phải đẹp*
- + Hình dáng, kích thước, màu sắc, bố cục của sản phẩm thể hiện sự hài hoà, cân đối.
- + Sự trau chuốt, gọn gàng trong từng sản phẩm.
- *ĐDDH, ĐCTT phải bảo đảm tính thực tiễn*
- + Phản ánh được xã hội mà trẻ đang sống.

Nội dung 3

QUAN SÁT MẪU ĐỒ DÙNG DẠY HỌC, ĐỒ CHƠI TỰ TẠO
KẾT HỢP VỚI CHỈ DẪN CÁCH LÀM (4 tiết)

Bạn hãy suy nghĩ, trả lời các câu hỏi sau và ghi ý kiến của bạn vào vở học tập:

Câu hỏi 1: Bạn hãy liệt kê các nguyên vật liệu làm ĐDDH, ĐCTT mà bạn biết.

– Nguyên vật liệu thiên nhiên:

– Nguyên vật liệu tái sử dụng:

– Nguyên vật liệu mua sẵn:

Hãy đọc thông tin dưới đây và bổ sung vào nội dung câu trả lời của bạn.

THÔNG TIN PHẢN HỒI

Các nguyên vật liệu làm ĐDDH, ĐCTT gồm:

a. Nguyên vật liệu thiên nhiên

– Lá cây, cành cây, hoa, quả và hạt

Đây là các loại lá cây, cành cây có nhiều màu sắc, kích thước, hình dạng khác nhau và rất dễ kiếm từ thiên nhiên để làm thành các đồ chơi vô cùng phong phú theo ý thích.

Ví dụ: Từ lá cây có thể làm thành đồ chơi con cá, con bướm, cái kèn...; Quả cà pháo, quả bàng gắn lại với nhau tạo thành con gà, con vịt, con kiến... Một số loại hạt có thể xâu lại thành chuỗi vòng cho trẻ chơi. Các loại hạt hồng xiêm, hạt mít, hạt vải, hạt na... cho trẻ chơi xếp hình, đếm.

– *Vỏ ốc, ngao, trai, hến, sò*

Vỏ ốc, ngao, trai, hến, sò là nguyên vật liệu rất dễ kiếm và có thể làm thành các đồ chơi như: Xâu các vỏ ốc để tạo thành chuỗi vòng cổ, gắn các vỏ ngao, hến tạo thành hình thù các con vật, cây cối hay sơn các màu khác nhau lên vỏ con ngao, hến cho trẻ chơi trò chơi phân biệt, đếm, thậm chí cho trẻ sử dụng những chiếc vỏ con trai có kích thước khác nhau để làm thành bộ đồ nấu ăn: vỏ to làm nồi, chảo, vỏ nhỏ làm bát, đĩa...

– *Rơm, rạ, vỏ trứng, lông gà...*

Rơm, rạ là loại nguyên vật liệu rất dễ kiếm ở các vùng nông thôn, vì vậy GV có thể tận dụng để làm các đồ chơi đơn giản như búp bê, mũ, ổ gà, ổ chim. Những chiếc lông gà sau khi được rửa sạch, phơi khô làm thành quả cầu lông để chơi trò chơi tung – bắt, làm đuôi cho con công hoặc trang trí vương miện đội đầu.

Vỏ trứng cũng là một trong số các nguyên liệu rất dễ kiếm. Những chiếc vỏ trứng này sau khi được rửa sạch, phơi khô GV làm thành những chú hề ngộ nghĩnh hoặc đàn gà/ vịt đang dẫn đàn con đi kiếm mồi...

– *Tre nứa, trúc, mai, vầu, song, mây, giang*

Từ các ống/ đoạn tre, nứa có kích thước dài ngắn, to nhỏ khác nhau, có thể làm bộ lồng tháp, bộ gỗ, xúc xắc, cần câu cá, tàu hoả, tàu thuỷ, ô tô... hoặc từ những đoạn trúc, tre nhỏ có thể cắt ngắn rồi nhuộm màu để làm đồ chơi xâu hạt. Từ giang, mây có thể làm nhiều đồ chơi dân gian như mặt nạ, đèn ông sao...

– *Gỗ*

Gỗ là nguyên vật liệu dễ kiếm, đặc biệt là các mảnh gỗ nhỏ có thể sưu tầm từ các cửa hàng cửa thợ mộc. Đồ chơi làm từ gỗ có độ bền cao, dễ bảo quản, dễ vệ sinh và an toàn với trẻ.

Từ các mẫu gỗ bé nhất cũng có thể làm đồ chơi cho trẻ. Các khối gỗ nhỏ hình tròn, vuông, chữ nhật... được sơn các màu đỏ, vàng, xanh có thể dùng làm đồ chơi xếp hình, xếp chồng, xếp cạnh hay sử dụng trong trò chơi phân loại theo dấu hiệu (màu sắc, kích thước, hình dạng). Từ các mảnh gỗ to nhỏ khác nhau có thể ghép thành ô tô, các loại xe có bánh, những bộ bàn ghế, những ngôi nhà, những chiếc hộp xinh xinh để cho trẻ chơi hoặc làm các con rối cử động, làm đồ chơi ghép hình từ các

mảnh rời, làm đồ chơi lô tô hay đờminô về các con vật, hoa quả, phương tiện giao thông.

– *Sọ dừa*

Ở một số vùng nông thôn, sọ dừa là nguyên vật liệu dễ kiếm. Từ sọ dừa có thể làm đôi thùng gánh nước, trống/mổ cho trẻ gõ, hộp đựng đồ chơi...

b. Nguyên vật liệu tái sử dụng

Giấy bìa, hoạ báo, phong bì, bìa thiệp và vỏ hộp cattong các loại

Đây là nguồn nguyên vật liệu vô cùng phong phú, dễ kiếm và để làm thành nhiều thứ đồ chơi khác nhau. Từ sách vở cũ, những tấm bìa cattong, vỏ hộp bánh kẹo... có thể làm những con vật cử động được tay chân, hoặc các con vật minh hoạ cho chuyện kể, làm những bộ lô tô hay đờminô. Bìa và giấy trắng thu nhặt được có thể đóng thành quyển album, dán tranh/ảnh để trẻ xem và “kể chuyện” sáng tạo. Đôi khi những quyển album này còn được sử dụng để lưu giữ hình ép khô cỏ cây, hoa lá, tranh từ lá hoa khô hoặc các con côn trùng.

Với nhiều thao tác khác nhau (gấp, cắt...), từ giấy bìa và vỏ hộp có thể làm nhiều đồ chơi sinh động, chẳng hạn từ tờ giấy gấp thành máy bay, mũ calô, con thuyền, con chim, bông hoa, cái máy ảnh... Từ vỏ hộp mút, hộp bánh có thể làm thành tivi, đài catset, bộ bàn ghế và các con vật (mèo, lợn, chó, thỏ...).

Vải vụn, bít tất, găng tay cũ

Từ những miếng vải vụn, bít tất, găng tay cũ với nhiều màu sắc khác nhau, có thể làm con rối, áo cho búp bê.

Các loại vỏ hộp sắt tây, chai, lọ, thìa nhựa, vỏ đồ hộp

Vỏ hộp sắt tây, chai lọ nhựa, vỏ đồ hộp là phế liệu dễ kiếm, nhất là ở các thành phố. Từ các loại vỏ hộp này có thể làm nhiều đồ chơi như: vỏ hộp sữa bột có thể làm trống cơm, vỏ hộp sữa chua làm con công, con thỏ, con lợn, xúc xắc...

c. Nguyên vật liệu mua sẵn

Các nguyên vật liệu mua sẵn khá phong phú về chủng loại, bao gồm: đất nặn, giấy các loại (giấy trắng, giấy màu, giấy trang kim, giấy bóng kính...), mút xốp, các loại dây (dây ruybăng, dây kim tuyến, dây nilong...), băng dính, hồ dán...

Câu hỏi 2: Hãy quan sát các ĐDDH, ĐCTT trên bàn và nêu cách làm?

THÔNG TIN PHẢN HỒI: (Giáo viên hướng dẫn cách làm)

1. Đồ dùng dạy học, đồ chơi tự tạo làm từ nguyên vật liệu thiên nhiên [2,4,7,9,11]

a. Làm từ các loại quả

Các con rối

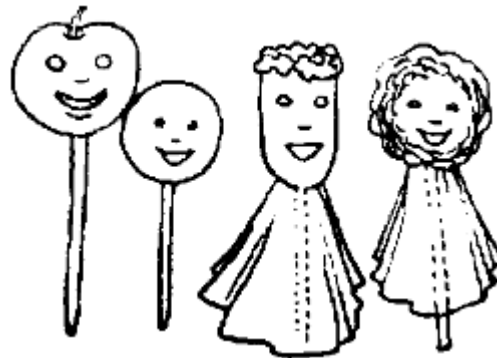
Cách 1

Chuẩn bị

- Các loại rau, củ (khoai, cà rốt, bắp ngô), các loại quả.
- Thanh tre dài từ 10 – 20cm, mảnh vải kích thước (25 x 30cm).
- Giấy màu, keo dán.

Cách làm

- Chọn những loại rau, quả, củ vừa phải, cắt gọt làm đầu con rối.
- Cắt giấy màu làm mắt, mũi, mồm của con rối (có thể dùng hạt đỗ đen làm mắt, miếng cà rốt làm mồm).
- Cắm đầu con rối vào thanh tre. Lấy lá hẹ (hoặc lá hành, râu ngô...) làm tóc.
- Dùng vải làm váy cho con rối.

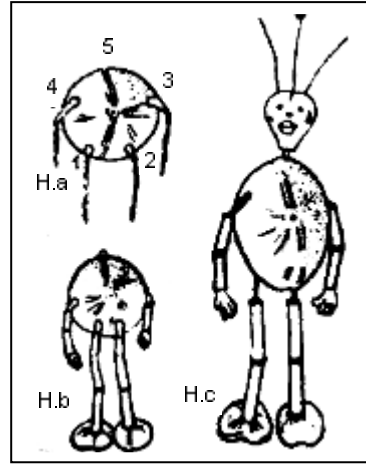
Cách 2

Chuẩn bị

- Vỏ quả dừa khô.
- Hạt hạt, mảnh san hô (miếng xốp, bìa cứng).
- Các đoạn trúc (tre) nhỏ, rỗng.
- Củ đậu.

Cách làm

- Lấy vỏ quả dừa khô, cắt lấy $\frac{1}{4}$ vỏ quả dừa đỏ, sau đó lấy giấy ráp đánh nhẵn.
- Dùi 5 cái lỗ xung quanh mép ngoài mảnh vỏ dừa khô đã đánh nhẵn (theo các số: 1, 2, 3, 4, 5), xâu vào 2 cái lỗ số 1 và số 2, mỗi lỗ một sợi dây dài khoảng 8 – 10cm; xâu vào mỗi lỗ số 3 và 4 một sợi dây dài 6 – 8cm; xâu vào lỗ số 5 một sợi dây dài 15 – 20cm (H.a).
- Làm chân con rối: mỗi sợi dây ở lỗ số 1 và số 2 xâu vào 2 đoạn trúc (mỗi đoạn dài 3cm) để làm đùi và cẳng chân. Sau đó, xâu tiếp một loại hạt to đã đục lỗ vào cuối sợi dây để làm bàn chân. Buộc thắt nút đầu dây lại để hạt không bị tuột ra ngoài.
- Làm tay con rối: Mỗi sợi dây ở lỗ 3 và số 4 xâu 2 mẩu trúc, mỗi mẩu dài 2cm để làm cánh tay con rối. Sau đó, buộc tiếp vào đầu mỗi dây một mẩu san hô nhỏ hoặc miếng xốp (bìa cứng) có hình bàn tay, làm bàn tay con rối (H.b).
- Làm đầu con rối: Lấy một củ đậu làm hình đầu người; đục một lỗ xuyên dọc củ đậu (hình đầu người). Sau đó, xâu sợi dây ở lỗ số 5 qua lỗ củ đậu, gắn sát đầu với thân con rối rồi thắt nút dây sát trên đỉnh đầu để giữ đầu con rối cho chặt. Xâu tiếp một hạt nhỏ vào sợi dây đó – thắt nút phía đầu trên cùng của sợi dây – hạt này để cầm khi điều khiển rối. Gắn các hạt hạt để làm mắt, mồm, mũi của con rối và có thể cắm 2 ống nhựa nhỏ vào đầu con rối để làm ống ten (H.c)

Hươu cao cổ

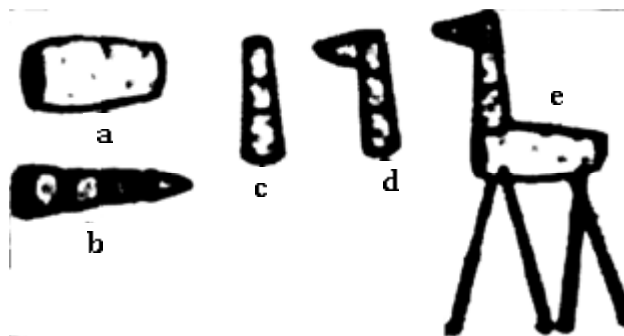
Chuẩn bị

- 1 củ cà rốt dài, nhỏ vừa phải.
- 4 đoạn tay tre có mấu ở 1 đầu.
- Que tre (tầm tre).

Cách làm

- Chọn phần to của củ cà rốt cắt 1 đoạn để làm thân hươu (a).

- Phần nhỏ còn lại cắt làm 4 đoạn ngắn bằng nhau (b).
- Dùng que tre xuyên qua 3 đoạn ngắn làm cổ (c).
- Gọt một đoạn ngắn còn lại có hình chóp làm đầu hươu.
- Gắn đầu hươu với cổ hươu bằng tăm tre (d).
- Gắn thân hươu với cổ hươu bằng tăm tre.
- Cắm 4 đoạn tay tre nhỏ làm chân hươu, đầu mẩu để làm móng hươu (e).

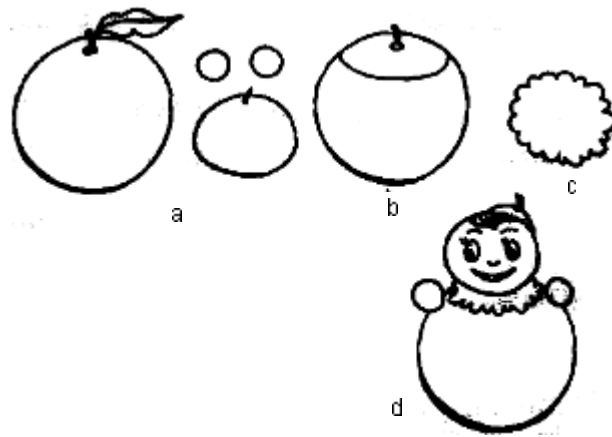
Lật đật

Chuẩn bị

- 1 quả bưởi.
- 1 quả cam.
- 2 quả chanh.
- 4 tăm tre.
- Giấy màu.
- Hồ dán.

Cách làm

- Lấy quả bưởi làm thân, quả cam làm đầu, 2 quả chanh làm tay cho lật đật (a).
- Cắt 1 lát phía đầu quả bưởi (b) tỉa răng cưa thành vòng cổ (c).
- Dùng 3 tăm tre gắn: vòng cổ với thân, đầu với vòng cổ và 2 tay vào thân lật đật.
- Dùng giấy màu cắt thành mắt, mũi, miệng rồi dán vào đầu lật đật (d).

Búp bê

Chuẩn bị

- 2 vỏ quả dừa khô: 1 to và 1 nhỏ.
- Hạt hạt, vỏ sò.
- Mảnh vải nhỏ.

Cách làm

- Làm sạch và dùng giấy ráp đánh nhẵn phía ngoài vỏ hai quả dừa.
- Cắt lấy $\frac{3}{4}$ vỏ quả dừa khô nhỏ để làm đầu búp bê.
- Cắt lấy $\frac{1}{4}$ vỏ quả dừa khô to dùng làm thân búp bê.
- Trên vỏ dừa làm đầu búp bê gắn hạt hạt làm mắt, mũi, miệng búp bê. Trên đỉnh đầu búp bê (phía đầu vỏ quả dừa không cắt), ta dùng keo gắn các sợi xơ dừa (tơ, len) để làm tóc búp bê.
- Úp $\frac{1}{4}$ vỏ quả dừa làm thân xuống và gắn đầu búp bê vào thân của nó. Lấy mảnh vải quàng xung quanh thân búp bê để làm áo.

Tranh con mèo

Chuẩn bị

- Hạt thóc, hạt đậu, hạt nhãn.
- Keo dán.
- 1 tấm gỗ hình chữ nhật.

Cách làm

- Vẽ hình con mèo trên tấm gỗ hình chữ nhật. Sau đó, dùng keo gắn lần lượt các hạt thóc lên hình vẽ con mèo (các hạt thóc phải gắn sát khít nhau). Gắn 2 hạt đỗ đen làm mắt mèo, hạt nhãn làm mồm mèo.
- Đóng bức tranh con mèo vào khung kính.
- Tương tự ta có thể làm nhiều bức tranh khác như: bức tranh bông hoa, bức tranh con cò,...

Tranh lá khô

Chuẩn bị

- Các loại lá cây màu vàng, xanh, đỏ.
- Keo dán.
- Bìa cattong hình vuông

Cách làm

- Sử dụng lá cây không bị rách, rửa sạch để khô nước. Sau đó, ép những chiếc lá vào các trang của quyển sách cho lá khô và phẳng (khi ép lá phải vuốt cho lá phẳng).
- Khi lá đã khô, lấy những chiếc lá đó ra khỏi trang sách, cắt và sắp xếp chúng theo hình dạng của các con vật, đồ vật, cái thuyền, củ cà rốt, con chuồn chuồn.
- Dùng keo dán các con vật, đồ vật... vừa tạo thành lên tấm bìa cattong hình vuông hoặc hình chữ nhật.

- Ép plastic và cho vào khung kính treo trong lớp học.

b. Làm bằng vỏ ốc, ngao, trai, hến, sò

Con bướm

Chuẩn bị

- 2 vỏ hến liền nhau.
- 1 mảnh tre mỏng dài khoảng 2– 3cm, rộng 0,3– 0,5cm.
- Dây thép (đồng) nhỏ, dài.
- Băng dính (keo dính).

Cách làm

- Vỏ hến làm cánh bướm và mảnh tre làm thân trước bướm.
- Dùng băng dính (hoặc keo dính) dính thân bướm vào cánh bướm.
- Có thể làm 2 con bướm rồi dính chung vào một sợi dây, treo lên cho đẹp.

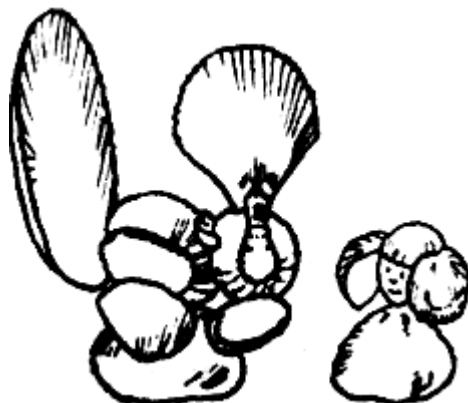
Con công, con chó

Chuẩn bị

- Vỏ ốc, vỏ ngao, hến được rửa sạch và phơi khô.
- Keo dán.
- Dây cước.

Cách làm

- Dùng keo gắn các vỏ sò, ốc, ngao... lại với nhau để tạo thành các con vật ngộ nghĩnh.

c. Làm bằng tre, bương

Bộ xếp tháo - lắp

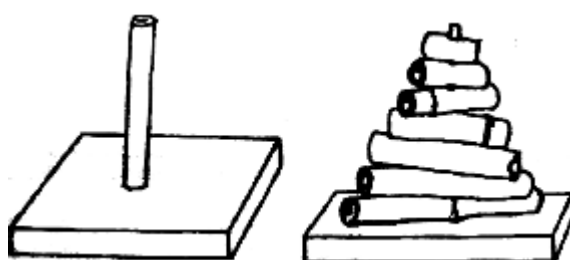
Chuẩn bị

- Các đoạn tre thẳng, tròn, to đều nhau (đường kính của đoạn tre khoảng 5cm).
- Một miếng gỗ hình chữ nhật (kích thước của các cạnh: chiều dài 30cm; chiều rộng 20cm) để làm đế.
- Các thanh tre tròn.
- Giấy ráp.
- Quang dầu hoặc sơn.

Cách làm

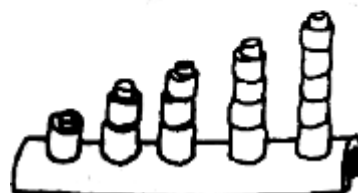
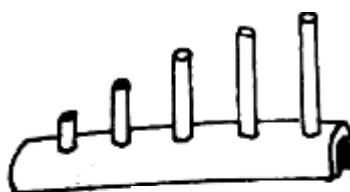
Bộ tháo lắp các khúc tre vào để có một cọc

- Cắt đoạn tre thành các khúc (khoảng 7 – 10 khúc), có độ dài chênh lệch nhau 2cm (đoạn thứ nhất: 10cm; đoạn thứ hai: 12cm; đoạn thứ ba: 14cm... đoạn thứ 7: 22cm).
- Khoan (đục) thủng một lỗ tròn có đường kính khoảng 1,3cm và dùng một thanh tre tròn, dài khoảng 30cm cắm chắc vào cái lỗ vừa đục ở miếng gỗ dùng để làm đế.
- Dùng giấy ráp đánh nhẵn các khúc tre và đế gỗ, sau đó sơn hoặc quang dầu cho đẹp.

Bộ tháo lắp các khúc tre vào đế có nhiều cọc

- Cắt đoạn tre tròn thành 15 khúc có độ dài khoảng 2,5cm (các khúc tre này phải có lỗ rỗng, không lấy đoạn tre có đầu mặt).
- Cắt thanh tre tròn có đường kính 1cm thành 5 đoạn, độ dài của mỗi đoạn theo thứ tự: 15cm; 12cm; 9cm; 6cm và 3cm (đường kính của thanh tre phải nhỏ hơn lỗ rỗng ở mỗi khúc tre để tre có thể tháo- lắp các khúc tre được dễ dàng).
- Làm cái đế: Lấy đoạn tre to có độ dài khoảng 25cm, tre đôi lấy một nửa để làm thân đế. Trên thân của đế khoan 5 cái lỗ tròn, đường kính mỗi lỗ rộng khoảng 1,1cm; khoảng cách các lỗ cách đều nhau. Sau đó, cắm 5 đoạn tre tròn vào 5 cái lỗ theo thứ tự từ dài đến ngắn (chú ý: độ to của thanh tre phải cắm vừa khít vào lỗ trên thân đế cho chắc).
- Dùng giấy ráp đánh nhẵn các khúc tre, thân đế, thanh tre rồi sơn các khúc tre và đế thành nhiều màu khác nhau.

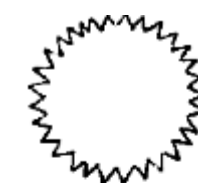
Bộ xếp lồng

Chuẩn bị

- 5 đoạn tre có độ to, nhỏ khác nhau (5 đoạn tre có thể lần lượt lồng vào nhau).
- Giấy ráp.
- Bìa màu để làm đáy các hộp.
- Hồ (keo) dán.

Cách làm

- Mỗi đoạn tre cắt lấy một khúc, độ dài của mỗi khúc khoảng 15cm.
- Làm đáy các hộp tre: dùng bìa màu cắt thành 5 hình tròn (5 hình tròn này tương ứng với đáy của 5 khúc tre). Đường kính của mỗi khúc tre tương ứng là 2cm. Xung quanh (phía ngoài) mỗi hình răng cưa – độ sâu của răng cưa khoảng gần 1 cm. H.a
- Dùng giấy ráp đánh nhẵn các khúc tre.
- Dán các hình tròn vào một đầu của từng khúc tre tương ứng (chú ý để khúc tre vào trong hình tròn). Sau đó gấp phần thừa ở xung quanh hình tròn (phần răng cưa) lên phía trên thân của khúc tre và dùng hồ dán chắc lại để làm đáy các khúc tre. H.b, c.

H.a

H.b

H.c

Thuyền

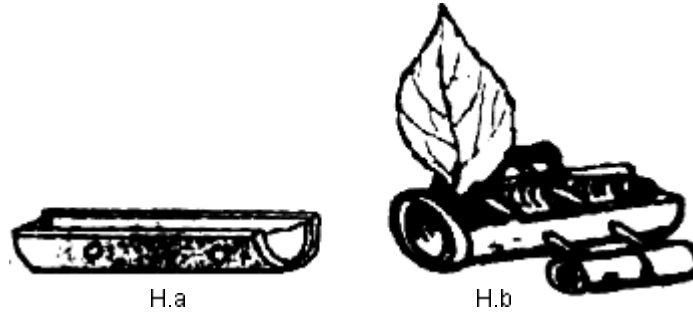
Chuẩn bị

- 1 ống luống (bương, tre) to, dài khoảng 30cm – ống luống phải được bịt kín 2 đầu bằng 2 đốt (đầu mặt) tre để nước không thể vào trong ống được.
- 2 ống luống nhỏ (to bằng 1/3 ống buong to); dài khoảng 10cm (ống được bịt kín 2 đầu bằng đầu mặt tre).
- 2 que tre (dùng làm trục để gắn 2 ống luống nhỏ vào ống luống to).

Cách làm

- Cắt bỏ 1/3 thân ống luống to theo chiều dọc (cắt gần đến đầu mặt thì dùng lại không cắt bỏ phần đầu mặt). Sau đó, dùng 2 cái lỗ xuyên từ sườn bên này sang sườn bên kia của ống luống (hai lỗ ở 2 bên sườn phải đối xứng nhau). (H.a).
- Mỗi ống buong nhỏ, ta cũng đục 2 cái lỗ sao cho độ lớn và khoảng cách giữa 2 lỗ đó phải bằng độ lớn và khoảng cách giữa 2 lỗ ở ống luống to (để khi tra trục gắn ống luống to và 2 ống luống nhỏ vào 2 bên được dễ dàng).
- Lấy que tre to vừa bằng độ lớn của lỗ vừa đục trên ống luống. Sau đó, xuyên que tre qua 2 lỗ đối xứng trên ống luống to, rồi lắp vào mỗi bên của ống luống to 1 ống luống nhỏ. Phía đầu của ống luống (thuyền) gắn 1

que tre dài khoảng 15cm làm cột buồm của thuyền, lấy lá hoặc mảnh vải cắt thành hình cánh buồm và gắn lên cột buồm. (H.b)

đ. Làm từ vỏ trứng, rom

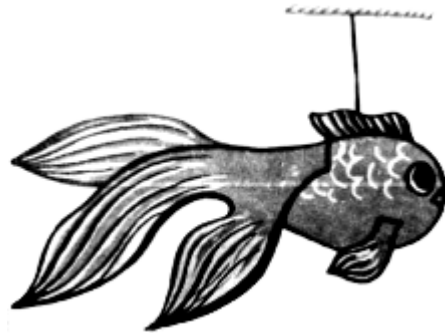
Con cá vàng

Chuẩn bị

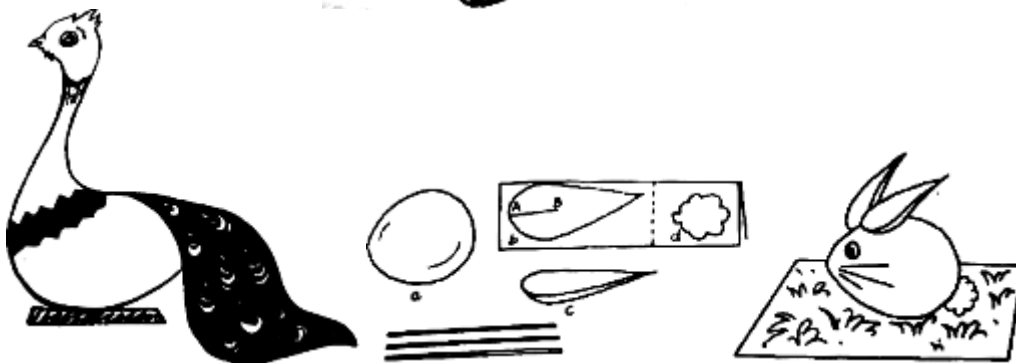
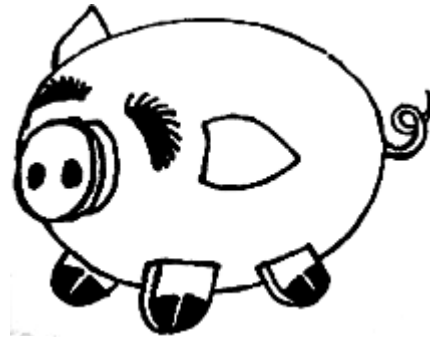
- Vỏ trứng vịt hoặc gà: Đập nhẹ một đầu của quả trứng chỉ khoét một lỗ càng nhỏ càng tốt, đổ hết lòng trứng, rửa sạch, nhúng nước sôi rồi đem phơi khô.
- Giấy màu.
- Hồ dán, kéo.

Cách làm

- Làm mắt cá: Lấy giấy màu đen hay nâu cắt 2 hình tròn nhỏ có đường kính 1cm, cắt một đường vào tâm của hình tròn, xong dán cuộn lại. Sau đó, dán 2 mắt cá vào phía đầu to của quả trứng.
- Làm đuôi và vây cá: Gấp đôi một mảnh giấy hình chữ nhật để cắt đuôi cá; cắt vây cá cũng làm tương tự.
- Trước khi dán đuôi và vây cá ta lấy kim khâu ngang lưng của quả trứng, bớt lại một đoạn dây để treo.
- Dán kín đầu thủng bằng cách: tùy theo độ lớn của đầu thủng của quả trứng mà cắt một hình tròn bằng giấy, rồi cắt một đường thẳng từ ngoài vào tâm đường tròn đó, sau đó dán cuộn lại như cái nón. (Hình vẽ)
- Lấy màu bột tô vẽ thêm cho con cá sinh động.

Tương tự như vậy làm con lợn, con công, con thỏ.

Búp bê

Chuẩn bị

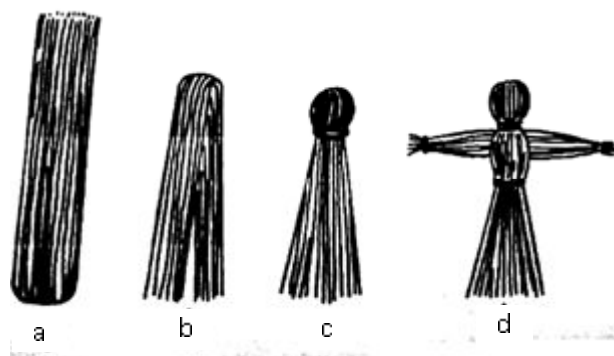
- Một nắm rom chuột sạch, cắt bằng nhau.
- Lạt mềm.

Cách làm

Búp bê trai

- Chắp đôi nắm rom (a) thành (b).

- Lấy lạt buộc một nút ở đầu nắm rơm làm đầu búp bê (c).
- Tách ở 2 bên cạnh, mỗi bên 4 – 5 sợi rơm, buộc túm 2 đầu làm tay.
- Buộc thêm một nút ở giữa làm mình búp bê (d).
- Tách chỗ rơm còn lại làm 2, buộc túm 1 đầu làm chân thành búp bê trai.

Búp bê gái

- Làm giống như búp bê trai từ (a) đến (d).
- Dùng kéo tỉa những sợi rơm bên ngoài thành váy búp bê.
- Tách chỗ rơm còn lại làm 2, buộc túm 1 đầu làm chân thành búp bê gái.

2. Đồ dùng dạy học, đồ chơi tự tạo làm từ nguyên vật liệu tái sử dụng [2, 4, 7, 8, 9, 10]

a. Làm bằng giấy bìa, hoạ báo và vỏ hộp cartong

Con rối

Chuẩn bị

- Giấy bìa cứng.
- Bút màu vẽ (hoặc bút chì màu), sợi len, keo dán.

Cách làm

Cách 1

- Vẽ hình con rối lên tờ giấy cứng, vẽ nét mặt con rối.
- Cắt lấy hình vẽ con rối (chú ý phần mình con rối phải cuốn được vòng tròn để lồng vừa ngón tay vào. (H.a).

H.a

H.b

- Cuộn tròn hình người con rối, dán 2 mép ngoài lại, sau đó lồng con rối vào đầu ngón tay cho trẻ chơi.

Cách 2

- Vẽ hình mẫu em bé lên giấy bìa cứng (kích thước tờ giấy khoảng 10 x 15cm).
- Vẽ nét mặt, vẽ trang trí quần áo cho em bé.
- Cắt 2 lỗ nhỏ ở phía dưới mình em bé để xuyên 2 ngón tay qua bàn chân em bé. Khâu sợi len lên đầu để làm tóc cho em bé.
- Khi chơi, luồn 2 ngón tay (ngón trỏ và ngón giữa) vào 2 lỗ ở phía dưới mình hình em bé để làm 2 chân cho em bé đi.

Cách 3

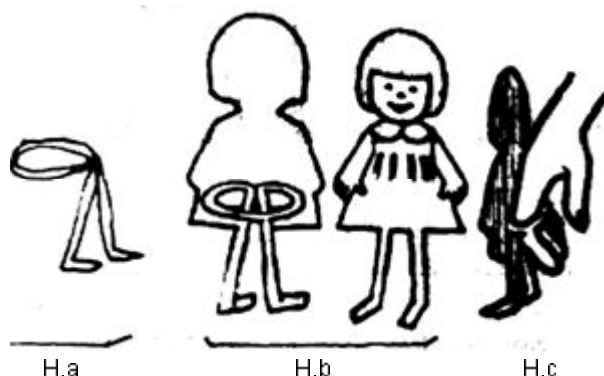
Chuẩn bị

- Sưu tầm tạp chí, sách báo có các hình trẻ trai/ gái.
- Sợi dây kẽm (thép) bọc nhung (vải) có độ dài khoảng 15– 20cm.
- Băng dính hoặc keo dán.

Cách làm

- Cắt lấy hình trẻ trai/ gái từ các tờ tạp chí, sách báo.
- Dán hình trẻ vừa cắt lên tờ bìa cứng, sau đó cắt bỏ phần thừa của tờ bìa cứng (cắt theo hình người).

- Uốn cong sợi dây kẽm làm thành chân người (H.a).
- Dùng băng dính (keo dán) dán con rối vào sợi dây kẽm đã uốn cong (dán mặt sau lưng con rối vào dây kẽm) (H.b).
- Khi điều khiển móc các ngón tay vào vòng tròn của dây kẽm đằng sau con rối.

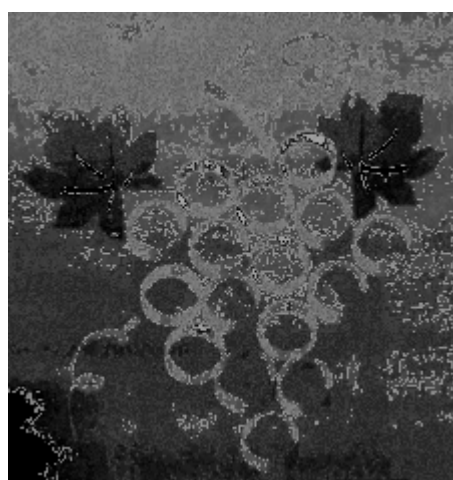
Bức tranh chùm nho

Chuẩn bị

- Lõi giấy vệ sinh, giấy màu, kéo, một tờ giấy in.

Cách làm

- Cắt ngang lõi giấy thành những vòng tròn dày khoảng 1cm. Gắn các vòng tròn đã cắt với nhau theo hình chùm nho. Vẽ hoặc cắt dán thêm cành và lá nho.
- Gắn hình chùm nho vào giấy to và treo lên lớp để trang trí.

Sân khấu múa rối

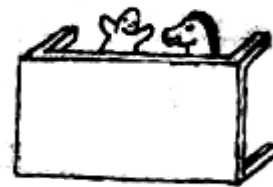
Sử dụng vô ti vi hồng

- Bỏ toàn bộ các linh kiện bên trong và mặt chassis hình đi, chỉ lấy vỏ bên ngoài.
- Làm một màn vải kéo che chỗ trống (phần màn hình – màn kéo phía trong).
- Khi biểu diễn múa rối, cô giáo nấp phía sau vô ti tuyến, kéo màn vải che ra và đưa con rối xuất hiện trước khoảng trống của vô ti vi (mặt màn hình) (H. a).

Sử dụng mặt bàn

- Dùng bàn hình chữ nhật (bàn to). Sau đó, kê bàn nằm xuống (mặt bàn quay về phía trẻ).
- Khi biểu diễn múa rối, cô ngồi nấp sau mặt bàn và đưa con rối lên trên để biểu diễn (H.b).

Sử dụng vỏ hộp cattong to

- Trên một mặt của hộp (mặt hộp to nhất) cắt một chữ nhật (không cắt sát mép hộp mà chừa lại một khoảng) để làm màn ảnh, mặt hộp đối diện với màn ảnh cắt bỏ đi.
- Khi biểu diễn múa rối, cô đặt hộp đó lên bàn (màn ảnh quay về phía trẻ) và ngồi nấp phía sau màn hình, đưa con rối ra khoảng trống của màn hình để biểu diễn (H.c).
- Ngoài ra có thể dùng cửa sổ hay một số đồ vật khác tương tự, ta có thể dựng lên một sân khấu múa rối để biểu diễn cho trẻ xem.

Đồ chơi khớp ghép

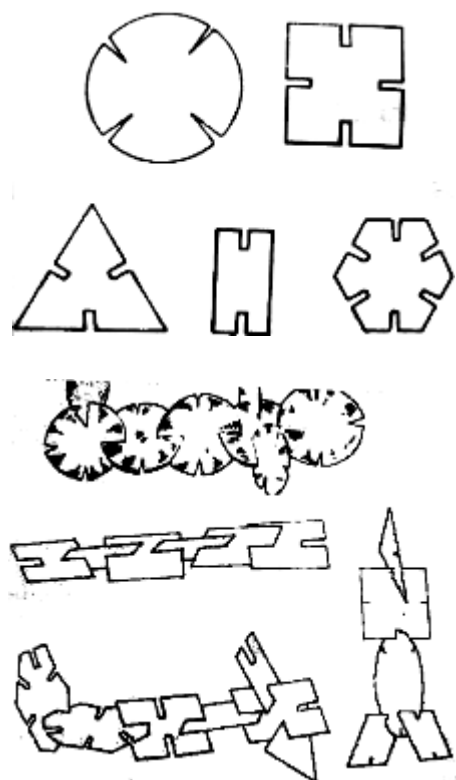
Chuẩn bị

- Bìa cattong dày, cứng.
- Sơn màu hoặc quang dầu.

Cách làm

- Cắt bìa cattong thành những hình tròn, vuông, chữ nhật, tam giác, lục giác. Các hình có kích thước bằng nhau.

- Cắt các rãnh nhỏ ở xung quanh mỗi loại hình (các rãnh này cách đều hoặc đối xứng nhau).
- Dùng sơn (hoặc quang dầu) sơn các hình với các màu sắc khác nhau.

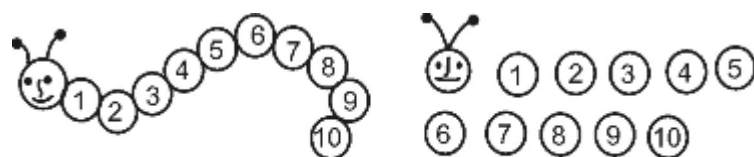
Con sấu số

Chuẩn bị

- Bìa cattong.
- Bút, màu vẽ hoặc bút chì màu.

Cách làm

- Trên một tấm bìa cattong thứ nhất, vẽ 11 hình tròn tạo thành hình con sấu. Hình tròn thứ nhất vẽ mặt con sấu, 10 hình tròn còn lại viết vào mỗi hình một chữ số theo thứ tự từ 1 đến 10 (H.a).
- Vẽ 11 hình tròn trên tấm bìa cattong thứ hai, các hình tròn này có kích thước bằng các hình tròn trên tấm bìa cattong thứ nhất. Hình tròn thứ nhất vẽ mặt con sấu, 10 hình tròn còn lại viết vào mỗi hình một chữ số theo thứ tự từ 1 đến 10. Sau đó, cắt rời các hình tròn này ra (H.b).

H.a

H.b

Tranh lò tò

Chuẩn bị

- Bìa cattong cứng, đẹp và chắc.
- Bút, màu vẽ hoặc bút chì màu.

Cách làm

- *Làm bảng lò tò:* Cắt bìa cattong thành các hình chữ nhật, kích thước của mỗi hình bằng 16×12 cm. Trên mỗi hình chữ nhật chia thành 4 ô bằng nhau. Trong mỗi ô vẽ hoặc cắt dán một bức tranh nhỏ về các loại hoa, hoặc quả, con vật... (chú ý hình ở các ô không được lặp lại).

Ví dụ: Trên 4 ô của bảng hình chữ nhật thứ nhất vẽ 4 loại hoa (hoa hồng, hoa cúc, hoa sen, hoa đào); 4 ô của bảng hình chữ nhật thứ hai có 4 loại quả (đào, khế, táo, na);...

Hoa hồng	Hoa sen
Hoa cúc	Hoa đào

Quả đào	Quả táo
Quả khế	Quả na

- *Làm quân bài lò tò:* Cắt bìa cattong thành các quân bài hình chữ nhật có kích thước: 4×3 cm. Trên mỗi quân bài này vẽ một hình giống với một hình trong các hình trên các ô của bảng lò tò (chú ý: số quân bài có thể nhiều hơn số ô của các bảng lò tò và số hình vẽ ở các quân bài phải có đầy đủ các hình vẽ trên các ô của bảng lò tò).

Tương tự như trên, ta có thể làm tranh lò tò về các chữ cái, chữ số...

Đô mi nô

Chuẩn bị

- Vỏ bánh xà phòng, bao thuốc lá (vỏ cứng và còn nguyên hình dáng).
- Giấy trắng, màu vẽ hoặc bút chì màu.
- Hồ dán.

Cách làm

- Cắt giấy trắng thành các hình có kích thước bằng kích thước các mặt của vỏ hộp bánh xà phòng, vỏ bao thuốc lá. Kẻ một đường thẳng chia đôi các tờ giấy trắng vừa cắt được thành hai phần. Trên mỗi phần của tờ giấy trắng đỏ vẽ một bức tranh khác nhau và mỗi bức tranh này được vẽ lặp lại một lần trên phần kia của tờ giấy khác.

Ví dụ: Ở tờ giấy trắng thứ nhất vẽ hai bức tranh: bông hoa cúc và ngôi sao 5 cánh; tờ giấy thứ hai vẽ: ngôi sao 5 cánh và Mặt Trời; tờ giấy thứ ba vẽ: bông hoa cúc và con ong; ...

- Dán các tờ giấy đã vẽ hình có kích thước tương ứng lên các mặt của các vỏ hộp để tạo thành quân bài domino.

Xe ô tô

Chuẩn bị

- Các loại vỏ hộp sữa bằng giấy cứng hoặc các loại vỏ hộp khác có hình dạng hình chữ nhật (còn nguyên hình dạng).
- Que tròn có đường kính khoảng 0,5cm; dài khoảng 12cm.
- Các nút chai tròn, hột hạt.

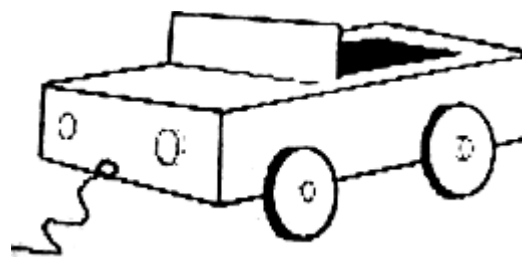
Cách làm

- Lấy vỏ hộp sữa bằng giấy cứng, kích thước của vỏ hộp $20 \times 11 \times 5$ cm.
- Trên một mặt to của hộp sữa, vẽ một hình chữ nhật có kích thước khoảng 10×6 cm (chú ý: cạnh chiều dài của hình chữ nhật cách mép mỗi cạnh chiều dài của hộp là 2,5cm; cạnh chiều rộng của hình chữ nhật cách mép mỗi cạnh chiều rộng của hộp là 5cm).
- Sau đó, dùng dao mổ hoặc kéo cắt rời theo 3 cạnh của hình chữ nhật vừa vẽ trên vỏ hộp (cắt hai cạnh chiều dài và một cạnh chiều rộng của hình chữ nhật), cắt bỏ đi $\frac{2}{3}$ chỗ hình chữ nhật vừa cắt, giữ lại $\frac{1}{3}$. Gấp ngược $\frac{1}{3}$ phần còn lại lên (gập vuông góc với mặt hộp) để làm mũi xe ô tô.
- Ở mặt bên sườn của vỏ hộp (mặt nhỏ theo chiều dài của hộp), đục 2 lỗ từ mặt sườn bên này thông sang mặt sườn bên kia của vỏ hộp (chú ý: 2 lỗ này lui về 2 đầu vỏ hộp và lỗ to để xuyên vừa que tre).
- Lấy 4 nút chai hình tròn làm bánh xe. Mỗi nút chai chọc 1 lỗ ở giữa nút.
- Lấy que tre xuyên qua 2 lỗ từ sườn bên này sang sườn bên kia của vỏ hộp để làm trục xe. Sau đó, lắp vào mỗi đầu của que tre một nút chai to

(bánh xe). Và ngoài cùng của đầu que tre làm cái chốt chặt để giữ cho bánh xe khỏi rời ra khỏi trục xe.

- Lấy 2 nút chai nhỏ gắn ở phía đầu ô tô để làm đèn pha và buộc dây phía trước đầu xe để cho trẻ kéo xe ô tô.

- * *Chú ý:* Khi đục lỗ trên thân xe (vỏ hộp sữa) phải tính toán sao cho khi tra trục và bánh xe vào thì thân xe phải được nâng lên khỏi mặt đất và lỗ ở bánh xe có tỉ lệ vừa phải với trục xe (nếu lỗ ở bánh xe quá rộng so với trục thì khi “xe chạy”, xe sẽ bị xiêu vẹo, còn nếu lỗ bánh xe khít chặt với trục xe thì xe sẽ khó hoặc không “chạy” được.

b. Làm từ vải vụn

Các con rối làm bằng găng tay

Rối con thỏ, con chuột

Cách 1

Chuẩn bị

- Găng tay màu trắng, vải vụn màu hồng.
- Hột nhãn, bông gòn, len, bút dạ và màu vẽ.

Cách làm

- Cắt lấy ngón tay cái của găng tay (cắt sát vào phía thân găng tay).
- Lấy vải màu hồng cắt thành 2 tai thỏ (chú ý tỉ lệ cân đối giữa tai và thân thỏ).
- Dán hoặc khâu 2 tai thỏ lên phía đầu của ngón tay.
- Dán cục bông hòn lên phía cuối của ngón tay.
- Vẽ các nét trên mặt thỏ, lấy 2 cái cúc nhỏ làm mắt thỏ. Dùng sợi len, hoặc sợi nhựa làm râu.

Con thỏ

Con chuột

Cách 2

Chuẩn bị

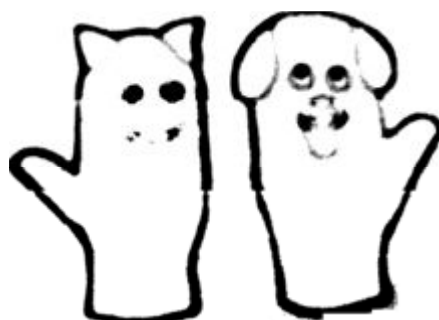
- Găng tay loại chỉ có 1 ngón cái.
- Vải vụn nhiều màu.
- Cúc áo.
- Hồ / keo dán.

Cách làm

Rối con mèo

Cắt 2 miếng vải nhỏ làm tai; sau đó khâu 2 miếng vải nhỏ đó lên phía đầu găng tay; khâu 2 cúc áo để làm 2 mắt của mèo, vẽ mũi mèo; cắt miếng vải nhỏ hình cung hoặc vẽ làm mồm mèo; dán sợi len để làm râu cho mèo.

Tương tự như trên, ta có thể làm được chú rối hình con chó.

Rối búp bê

Chuẩn bị

- Găng tay màu sáng.
- 1 miếng vải có kích thước khoảng 8 x 10 cm.
- Sợi len, bút và màu vẽ, kim chỉ.

Cách làm

- Vẽ nét mặt búp bê và trang phục lên mặt trước của găng tay. Cắt và may miếng vải nhỏ vào găng tay làm váy đầm cho búp bê (may vào mặt trước găng tay).
- Làm tay, chân cho búp bê:
- + Dùng ngón út và ngón cái của găng tay để làm 2 tay búp bê.

- + Ngón trỏ và ngón giữa của găng tay làm 2 chân của búp bê. Lộn đầu ngón tay giáp với ngón tay út vào phía trong găng tay để giấu đi.
- Lấy len khâu (dán) lên đầu búp bê làm tóc.

Rối lông vào đầu ngón tay

- Cắt rời 5 ngón của găng tay ra (cắt sát về phía thân).
- Vẽ các nét mặt của con rối vào đầu ngón của các ngón tay. Lấy len dính lên đầu các ngón tay làm tóc cho từng con rối.

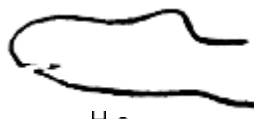
Rối con rắn

Chuẩn bị

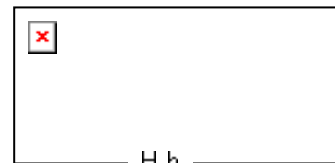
- Tất chân.
- Cúc áo, sợi len hoặc tơ, kim chỉ.

Cách làm

- Cắt dọc khoảng 1/3 mũi tất chân (phía ngón chân) lui về phía sau mu bàn chân. Độ dài của đường cắt khoảng 3 – 4 cm.
- Khâu viền xung quanh đường cắt bằng miếng vải nhỏ làm miệng con rắn. Dùng miếng vải đỏ cắt thành hình cái lưới rồi khâu vào miệng rắn (để cho cái lưới thò ra ngoài).
- Khâu 2 cúc áo lên phía trên làm mắt rắn, dùng sợi len khâu hoặc dán lên phía trên đầu rắn

H.a

H.b

Rối bằng khăn tay

Chuẩn bị

- 1 chiếc khăn tay người lớn hoặc miếng vải hình vuông (28 × 28cm).
- Bông, dây thun, kim chỉ, sợi len.

Cách làm

- Cho nắm bông vào giữa chiếc khăn để làm phần đầu, dùng dây thun buộc lại (buộc lỏng) để bông không bị rơi ra ngoài và cho được ngón tay trỏ vào để điều khiển đầu rối.
- Trang trí trang phục và nét mặt cho nhân vật phù hợp với nội dung câu chuyện.
- Khoét hai lỗ ở phần thân để cho ngón tay cái và ngón giữa làm hai tay con rối.

c. Làm bằng các loại vỏ hộp, nắp chai, lọ, thìa nhựa

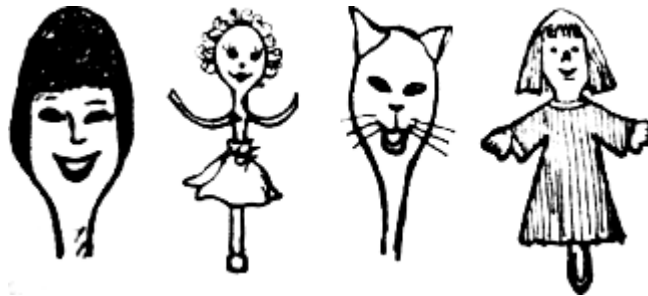
Con rối

Chuẩn bị

- Muỗng, thìa canh.
- Giấy trắng, sợi len, keo dán.

Cách làm

- Vẽ hoặc dán các nét mặt người, con vật lên trên các muỗng, thìa canh. Dùng sợi len hoặc vẽ trang trí tóc cho các khuôn mặt.
- Có thể làm thêm quần áo, tay chân hoặc các bộ phận khác cho các con rối.

Con voi

Chuẩn bị

- Một chiếc cốc nhựa, một nắp nhựa hình tròn.
- Một quả bóng nhựa nhỏ.
- Giấy màu, băng dính hai mặt, hồ dán, kéo.

Cách làm

- Úp chiếc cốc xuống làm thân con voi, sau đó dùng băng dính hai mặt gắn quả bóng lên trên chiếc cốc.
- Cắt giấy màu thành hình hai tai, vòi, mắt của voi và dán lên quả bóng.
- Dùng băng dính gắn cốc lên trên nắp nhựa hình tròn, cắt giấy màu làm chân voi và dán lên nắp nhựa.

Con sâu

Chuẩn bị

- 4 vỏ cốc đựng thạch.
- Hai đoạn dây đồng nhỏ, mỗi đoạn dài khoảng 5cm.
- Bút dạ các màu.
- Băng dính hai mặt.

Cách làm

- Úp những chiếc cốc xuống và dùng băng dính hai mặt nối các vỏ cốc thạch thành một hàng dài.
- Uốn cong hai đoạn dây đồng rồi dùng băng dính gắn liền phía đầu của chiếc cốc đầu tiên tạo thành râu con sâu.
- Dùng bút dạ vẽ trang trí thân mình, mắt, miệng cho con sâu.

Xúc xắc

Cách 1

Chuẩn bị

- 2 – 3 vỏ hộp dầu cao bằng sắt.
- Một đoạn dây thép (hoặc dây điện có bọc nhựa).

Cách làm

- Rửa sạch các vỏ hộp dầu, không lấy các hộp bị rỉ.
- Đục lỗ giữa nắp hộp và đáy hộp (vừa đủ để xâu dây thép trên).
- Đong nắp hộp thật chặt, dán bằng nhựa dính.
- Xâu các hộp vào dây thép, uốn cong phần dưới dây thép để làm tay cầm.

Cách 2

Chuẩn bị

- Giấy màu, hồ dán, băng dính trong, viên sỏi, hạt hạt
- Hộp nhựa (sữa, kem...) đã rửa sạch, phơi khô.

Cách làm

- Cho sỏi vào trong hộp.
- Dùng hồ hoặc băng dính trong dán 2 miệng hộp với nhau.
- Trang trí vỏ hộp bằng nhiều cách: vẽ hoặc dán giấy màu.

Trống com

Chuẩn bị

- Một vỏ hộp thiếc (vỏ hộp sữa) hoặc vỏ hộp bằng bìa cattong cứng có dạng hình trụ.
- Kéo.
- Một đoạn dây nilông hoặc dây đay, còi... dài khoảng 50cm.
- Giấy màu, hồ dán, băng dính.
- Các nút chai tròn, hạt hạt.

Cách làm

- Dùng giấy màu dán, bọc vỏ hộp lại.
- Dùng băng dính để dính cố định hai đầu sợi dây vào hai đầu chiếc hộp, tạo thành sợi dây đeo của trống (nếu là vỏ

hộp bằng bìa cartong thì có thể đục thủng hai lỗ nhỏ ở hai đầu hộp và luồn sợi dây qua hai lỗ rồi buộc lại).

- Dùng giấy màu cắt, dán trang trí cho hai mặt trống, thân trống, dây đeo theo ý thích của trẻ.

Câu hỏi 3: Hãy cho biết bạn tự bồi dưỡng năng lực làm ĐDDH, ĐCTT bằng cách nào?

THÔNG TIN PHẢN HỒI: Để tạo ra những ý tưởng mới trong việc làm ĐDDH, ĐCTT, học viên có thể tìm đọc sách, xem truyền hình, và tìm kiếm thông tin trên Internet.

Ví dụ:

- Tìm đọc các sách hướng dẫn làm ĐDDH, ĐCTT do Nhà xuất bản Giáo dục xuất bản [2, 4, 7, 9, 11].
- Tìm trên google: gõ từ khoá “Hội thi làm đồ chơi của tỉnh/ thành phố...”
- Học kinh nghiệm làm ĐDDH, ĐCTT của các bạn đồng nghiệp.
- Xem kênh truyền hình nước ngoài: Disney channel– Mục DISNEY’S ART ATTACK
- Xem trên các trang web:
 - + papertoys.com
 - + hieuhoc.com
 - + thanghoa.net
 - + kinderart.com

- + [craft for kids.com](http://craftforkids.com)
- + createartscenter.org
- + idscreateart.com

Mỗi học viên tự tra cứu các nguồn thông tin và sáng tạo ra một ý tưởng mới làm ĐDDH, ĐCTT và viết hướng dẫn cách làm ra ĐDDH, ĐCTT đó. Sau đó cả lớp đọc góp ý cho nhau và viết thành cuốn sách “Làm đồ chơi từ các nguyên vật liệu khác nhau”.

Nội dung 4

THỰC HÀNH LÀM MỘT SỐ ĐỒ DÙNG DẠY HỌC, ĐỒ CHƠI TỰ TẠO PHÙ HỢP VỚI ĐIỀU KIỆN ĐỊA PHƯƠNG MÌNH

Thực hành làm ĐDDH, ĐCTT

Để tiến hành hoạt động này có kết quả, giảng viên yêu cầu các học viên chuẩn bị từ hôm trước các nguyên vật liệu, đồ dùng cần thiết.

- Chia học viên thành những nhóm theo vùng.
- Mỗi nhóm sẽ làm khoảng 5 ĐDDH, ĐCTT.
- Sản phẩm sẽ trưng bày theo nhóm.
- Mỗi nhóm sẽ cử thành viên trình bày bằng văn bản về cách làm từng sản phẩm.

Kết thúc hoạt động này, cả lớp sẽ nhận xét lẫn nhau và viết thành một cuốn tài liệu “Hướng dẫn làm ĐDDH, ĐCTT”.

Câu hỏi 1: Hãy cho biết cách sử dụng ĐDDH, ĐCTT?

THÔNG TIN PHẢN HỒI

Sử dụng của từng ĐDDH, ĐCTT dạy trẻ theo các lĩnh vực giáo dục:

Dùng các ĐDDH, ĐCTT để phát triển nhận thức của trẻ.

Ví dụ:

- + Cho trẻ khám phá đặc điểm bên ngoài của từng đồ chơi.
- + Cho trẻ phân loại đồ chơi theo nhóm: động vật, thực vật, hoa, quả.
- + Cho trẻ phân loại đồ chơi theo nguyên vật liệu khác nhau.
- + Cho trẻ so sánh các đồ chơi với nhau (kích thước, màu sắc, chất liệu).
- + Cho trẻ tập đếm các đồ chơi.

Dùng các ĐDDH, ĐCTT để phát triển ngôn ngữ của trẻ.

Ví dụ:

- + Cho trẻ quan sát và mô tả đồ chơi.
- + Khuyến khích trẻ kể chuyện sáng tạo qua các đồ chơi.
- + Cho trẻ đọc câu thơ, câu đố về các ĐDDH, ĐCTT.

Dùng các ĐDDH, ĐCTT để phát triển vận động tinh như: Xếp chồng, tháo lắp, lồng hộp tre, xâu hạt bưởi...

Dùng các ĐDDH, ĐCTT để phát triển các tình cảm – kỹ năng xã hội...

Ví dụ:

- + Sử dụng các đồ chơi con rối vào các tiết mục văn nghệ cuối tuần, ngày 8/3, ngày khai giảng...
- + Sử dụng các đồ chơi vào các trò chơi đóng vai, trò chơi xây dựng.

Tổ chức thực hành dạy trẻ:

Tổ chức cho học viên thực hành dạy trẻ nhằm:

- Thực hành dạy một hoạt động học bằng các ĐDDH, ĐCTT.
- Khả năng sử dụng ĐDDH, ĐCTT.

Tổ chức thực hành:

- Chia mỗi nhóm gồm 4– 6 học viên chuẩn bị nội dung thực hành.
- Cử các nhóm trưởng trình bày.
- Các học viên khác ngồi dự ghi chép. Sau đó cả lớp thảo luận, giảng viên đánh giá kết quả.

Ví dụ: Tổ chức hoạt động kể chuyện: Thỏ con ăn gì? cho trẻ mẫu giáo 4 – 5 tuổi

Mục đích

- Trẻ hiểu được nội dung truyện, kể lại chuyện.

Chuẩn bị

- Sử dụng các ĐDDH, ĐCTT (các con rói, các mũ thỏ, gà trống, mèo, dê, hạt thóc, hình con cá, củ cà rốt để trẻ đóng kịch).
- Chọn lớp mẫu giáo 4 – 5 tuổi ở một trường mầm non.

Tiến hành

- GV kể chuyện kèm theo minh họa.
- Trò chuyện về nội dung truyện: Thỏ đi đâu? Thỏ đã gặp những ai? Gà Trống mời thỏ ăn gì? Mèo con mời Thỏ ăn gì? Dê con mời Thỏ ăn gì? Thỏ con có ăn được cá không? Thỏ con ăn được những thức ăn gì?
- GV hướng dẫn trẻ sử dụng các con rói để kể chuyện.
- Kết thúc, cho trẻ chơi đóng kịch, khi trẻ đã thuộc truyện. GV dẫn truyện, trẻ đóng vai Thỏ con, Gà trống, Mèo con và Dê con.

Câu hỏi 2: Theo bạn có thể hướng dẫn cho trẻ mẫu giáo tập làm ĐCTT? Các bước hướng dẫn trẻ làm đồ chơi?

THÔNG TIN PHẢN HỒI [10]

Có thể hướng dẫn cho trẻ mẫu giáo tập làm ĐCTT. Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi theo các bước như sau:

1. Chọn mẫu đồ chơi

GV chọn mẫu phù hợp với các vật liệu sẵn có ở địa phương và phù hợp với đặc điểm của trẻ. Những mẫu đồ chơi để trẻ tự làm cần bảo đảm các yêu cầu sau:

- Bảo đảm tính giáo dục, tính thẩm mỹ.
- Bảo đảm an toàn, vệ sinh.
- Dễ làm, phù hợp với khả năng của trẻ.

2. Quan sát mẫu đồ chơi

GV vừa cho trẻ quan sát mẫu đồ chơi vừa giới thiệu mẫu cho trẻ: khuyến khích trẻ gọi tên đồ chơi, gọi tên từng bộ phận của đồ chơi và vật liệu làm ra nó (Nên tháo rời từng phần ra cho trẻ xem rồi lắp lại). Sau đó hướng dẫn trẻ cách sử dụng đồ chơi.

3. Chọn vật liệu

Chọn vật liệu cho trẻ làm đồ chơi nên bảo đảm những yêu cầu sau:

- An toàn: tươi tắn, sạch sẽ, không độc hại, không có gai nhọn, không quá cứng hoặc quá mềm, không quá nhỏ, không héo úa.
- Sẵn có ở gia đình, địa phương và phù hợp với từng mùa trong năm. Ví dụ: để tập cho trẻ xâu vòng, mùa hè có thể chọn hoa phượng, hoa bằng lăng, hoa đại, cọng rau muống...; mùa thu có thể chọn hạt bưởi, cuống rạ...

- Theo mức độ thành thạo của trẻ. Ví dụ: khi xâu chuỗi hạt nên bắt đầu bằng những vật liệu cứng, có lỗ to đến vật liệu mềm, có lỗ nhỏ hơn, xâu bằng các loại dây cứng, rồi đến các loại dây mềm hơn. Lúc đầu cho trẻ xâu những vật liệu cùng loại (hoa, hoa...), sau đó có thể xâu xen kẽ các vật liệu (hoa- lá, hoa- hạt, lá- hạt,...).

4. Quan sát vật liệu

Trước khi cho trẻ làm đồ chơi, GV cần cho trẻ quan sát vật liệu. GV vừa cho trẻ quan sát vừa đàm thoại để trẻ nhận biết và nói gọi tên gọi, màu sắc (đỏ, xanh, vàng, tím, hồng...), hình dáng (tròn, dài, nhọn, bẹt...), tính chất (cứng, mềm, xốp, nhẵn, ráp...).

Ví dụ: Cô chỉ vào lá trúc, gọi tên và yêu cầu trẻ nhắc lại. Cô hỏi trẻ: Con thấy lá trúc hình gì? Con thử sờ xem lá trúc thế nào? Con hãy uốn xem lá trúc có gãy không? Vì sao? Đồng thời GV giúp trẻ diễn đạt lại những câu trả lời đó bằng ngôn ngữ rành mạch, chính xác hơn.

5. Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi

- GV lôi cuốn sự chú ý của trẻ vào hoạt động bằng một bài hát, câu thơ hoặc câu đố... có liên quan tới đồ chơi mà trẻ sắp được làm.
- GV làm mẫu từng bước từ nguyên vật liệu tron đến mẫu hoàn chỉnh cho trẻ xem.
- Sau đó, hướng dẫn từng bước cho trẻ làm theo. Làm xong bước này mới hướng dẫn trẻ làm bước tiếp theo, vừa làm vừa nhấn mạnh đặc điểm từng bước. Có thể lần đầu trẻ sẽ gặp khó khăn, GV nên kiên trì giúp đỡ, khích lệ trẻ cho tới khi trẻ tự làm được trọn vẹn cả sản phẩm, có thể chỉ ra những điểm sai trong từng bước của trẻ.

Với những đồ chơi đơn giản, GV hướng dẫn cho cả lớp, cho trẻ vừa quan sát vật liệu vừa làm đồ chơi. Ví dụ cho trẻ đi dạo, nhặt hoa dại rơi, cùng nhau nhận xét, rồi xâu thành vòng quán quanh đầu, quàng cổ, đeo tay bằng những sợi dây mà cô đã chuẩn bị sẵn.

Với những đồ chơi phức tạp hơn, GV hướng dẫn theo từng nhóm nhỏ từ 3 - 4 trẻ và GV làm hộ trẻ những kĩ năng khó như sử dụng dao để cắt, khoét và có thể làm trong nhiều ngày. Ví dụ: Ngày đầu tiên cho trẻ đi dạo, lựa chọn vật liệu và quan sát. Những ngày sau, hướng dẫn trẻ làm và dần dần giúp trẻ hoàn tất sản phẩm.

Tuy nhiên cần chú ý, không nên để trẻ ngồi làm đồ chơi quá lâu, trẻ sẽ mệt mỏi và mất hứng thú. Khi trẻ biết làm thành thạo, có thể cho trẻ làm theo một chủ đề nào đó theo ý thích của trẻ.

Nội dung 5

THAM QUAN, HỌC TẬP KINH NGHIỆM LÀM VÀ SỬ DỤNG ĐỒ DÙNG DẠY HỌC, ĐỒ CHƠI TỰ TẠO TRONG TRƯỜNG MẦM NON (4 tiết)

Hình thức tham quan được tổ chức dưới nhiều hình thức khác nhau:

- Dự giờ thăm lớp, học tập các phương thức sử dụng ĐDDH, ĐCTT.
- Tham quan học tập cách làm các ĐDDH, ĐCTT, học viên cùng tham gia thực hành.

Sau quá trình tham quan:

- Học viên đưa ra những câu hỏi thảo luận, trao đổi, chia sẻ... với nhà trường.
- Ban tổ chức rút kinh nghiệm.

Nội dung 6

HOẠT ĐỘNG TỔNG KẾT (1 tiết)

Câu hỏi 1: Bạn hãy nêu những yêu cầu khi sử dụng ĐDDH, ĐCTT trong quá trình dạy trẻ hoặc cho trẻ chơi.

THÔNG TIN PHẢN HỒI

Một số yêu cầu khi sử dụng ĐDDH, ĐCTT trong quá trình dạy trẻ hoặc cho trẻ chơi:

- GV phải chuẩn bị đầy đủ số lượng ĐDDH, ĐCTT theo mục đích đề ra (đồ dùng, đồ chơi cho cô, cho trẻ).
- Kiểm tra lại từng ĐDDH, ĐCTT sẽ được sử dụng.
- Sử dụng ĐDDH, ĐCTT cần được đặt trong toàn bộ hệ thống các phương pháp dạy học nhằm phát huy sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống đó.
- Do những hạn chế của ĐDDH, ĐCTT, không nên sử dụng thường xuyên thay thế ĐDDH, đồ chơi công nghiệp.
- Sử dụng ĐDDH, ĐCTT nên phối hợp hợp lý với các phương tiện dạy học khác, phải theo một trình tự nhất định, tùy theo nội dung giáo dục.
- Cần phải phát huy vai trò và hiệu quả hoạt động của GV trong tổ chức hoạt động học và vui chơi của trẻ. GV phải thực sự đóng vai trò là người tổ chức, hướng dẫn trong quá trình dạy trẻ nhằm giúp trẻ cô cơ hội khám phá, tìm tòi thế giới xung quanh.

Câu hỏi 2: Bạn có những đề xuất gì cho những lần tập huấn tiếp theo?

D. KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ

Câu hỏi 1: Hãy nêu vai trò của ĐDDH, ĐCTT đối với đối với sự phát triển của trẻ mầm non.

1. Phát triển trí tuệ.
2. Phát triển ngôn ngữ.
3. Phát triển tình cảm – kĩ năng xã hội.
4. Phát triển thể lực – sức khoẻ.
5. Phát triển thẩm mỹ.
6. Cả 5 ý đều đúng.

Đáp án đúng: Ý 6.

Câu hỏi 2: Bạn hãy khoanh vào số thứ tự ở cột bên trái tương ứng với cột phải để khẳng định các yêu cầu sư phạm đối với việc làm ĐDDH, ĐCTT trong bảng dưới đây là đúng.

TT	Yêu cầu sư phạm
1	ĐDDH, ĐCTT là phương tiện giáo dục, giúp trẻ phát triển toàn diện.
2	ĐDDH, ĐCTT phải đảm bảo tính giáo dục.
3	ĐDDH, ĐCTT phải đảm bảo tính phát triển, kế thừa.
4	ĐDDH, ĐCTT phải đảm bảo an toàn, vệ sinh.
5	ĐDDH, ĐCTT được sơn bằng các loại sơn.
6	ĐDDH, ĐCTT phải đẹp.
7	ĐDDH, ĐCTT phải bảo đảm tính thực tiễn
8	Đồ chơi được làm từ các nguyên vật liệu dễ kiếm, phù hợp với địa phương

Đáp án đúng: Các ý: 2, 4, 6, 7

Câu hỏi 3: Bạn hãy đánh dấu x vào những ý kiến bạn cho là đúng và đầy đủ.

TT	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT	Trả lời
1	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT để phát triển lĩnh vực nhận thức của trẻ.	
2	Sử dụng các ĐDDH, ĐCTT vào các tiết mục văn nghệ cuối tuần, ngày 8/3, ngày khai giảng...	
3	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT để phát triển lĩnh vực ngôn ngữ.	
4	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT trẻ kể chuyện sáng tạo qua các đồ chơi.	
5	Sử dụng các ĐDDH, ĐCTT phân loại đồ chơi theo nhóm: động vật, thực vật, hoa, quả.	
6	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT để phát triển lĩnh vực vận động.	
7	Sử dụng các ĐDDH, ĐCTT để so sánh các đồ chơi với nhau (kích thước, màu sắc, chất liệu).	
8	Sử dụng ĐDDH, ĐCTT để phát triển lĩnh vực thẩm mỹ, tình cảm – kĩ năng xã hội...	

Đáp án đúng: Các ý: 1, 3, 6, 8

Câu hỏi 4: Hãy nêu các bước hướng dẫn trẻ (5 – 6 tuổi) làm đồ chơi.

Đáp án đúng: Hướng dẫn trẻ (5 – 6 tuổi) làm đồ chơi theo 5 bước như sau:

1. Chọn mẫu đồ chơi.
2. Quan sát mẫu đồ chơi.
3. Chọn vật liệu.
4. Quan sát vật liệu.
5. Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi

E. MONG MUỐN

GVMN sau khi nghiên cứu nội dung module này có thể tiếp tục phát huy tích cực năng lực sáng tạo trong sử dụng ĐĐC, giúp cho giờ dạy sinh động cuốn hút trẻ nhằm thực hiện chương trình GDMN mỗi ngày càng có kết quả.

F. TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Chương trình Giáo dục mầm non*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2009.
2. Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Phát triển chương trình Giáo dục mầm non, *Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi theo chủ đề*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2011.
3. Viện Khoa học xã hội Việt Nam, *Từ điển tiếng Việt*, 1992.
4. Phạm Mai Chi và Phùng Thị Tường, *Hướng dẫn làm đồ chơi cho trẻ*, NXB Giáo dục, 2001.
5. Lương Thị Bình – Lê Bích Ngọc, *Làm đồ chơi bằng vật liệu thiên nhiên*, NXB Giáo dục, 1994.
6. Phạm Thị Việt Hà, *Hướng dẫn tạo hình bằng vật liệu thiên nhiên*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2006.

7. PGS.TS. Nguyễn Thị Ánh Tuyết, *Trò chơi và đồ chơi trong sự phát triển tâm lí mẫu giáo*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2011.
8. Phùng Thị Tường – Vũ Thị Ngọc Minh, *Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi từ các nguyên vật liệu đã qua sử dụng*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2011.
9. Phùng Thị Tường – Vũ Thị Ngọc Minh – Nguyễn Sinh Thảo, *Hướng dẫn trẻ làm đồ chơi bằng các loại quả*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2011.
10. Nguyễn Thanh Thủy – Phùng Thị Tường, *Các hoạt động tạo hình của trẻ mầm non (Theo chương trình Giáo dục mầm non)*, NXB Giáo dục Việt Nam, 2011.